

Sygn. akt II Ca 481/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 lipca 2013 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Andrzej Mikołajewski (spr.)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Ewa Łuchtaj

Sędzia Sądu Okręgowego Ewa Bazelan

Protokolant Katarzyna Gustaw

po rozpoznaniu w dniu 31 lipca 2013 roku w Lublinie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. M.

przeciwko Województwu L. – (...) Agencji (...) w L.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie z dnia 13 kwietnia 2012 roku, sygn. akt I C 617/11

I. oddała apelację;

II. zasądza od Województwa L. – (...) Agencji (...) w L. na rzecz M. M. kwotę 600 zł (sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sygn. akt II Ca 481/12

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 18 lutego 2011 roku powódka M. M., domagała się zasądzenia na jej rzecz od pozwanego Województwa L. kwoty 10.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu powódka podniosła, że w dniu 19 grudnia 2008 roku zawarła z Województwem L., działającym przez jednostkę organizacyjną – (...) Agencję (...) w L., umowę o dofinansowanie realizacji Projektu „Zwiększenie zdolności inwestycyjnej firmy (...) poprzez rozbudowę i zakup nowoczesnej aparatury medycznej” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa L. na lata 2007 – 2013, O. Priorytetowa: I. Przedsiębiorczość i Innowacje, Działanie 1.1. W dniu 7 maja 2010 roku strony zawarły aneks do tej umowy.

W wykonaniu tej umowy, w oparciu o złożone przez powódkę wnioski o płatności, powódce wypłacono tytułem dofinansowania kwotę 62.623,40 zł w dniu 25 czerwca 2009 roku oraz kwotę 122.168,90 zł w dniu 27 sierpnia 2009 roku.

Po złożeniu przez powódkę wniosku o płatność końcową i po przeprowadzonej kontroli (...) Agencja (...) stwierdziła, że powódka prowadziła działalność gospodarczą przez okres dłuższy niż dwa lata przed złożeniem wniosku i nie mieści się w grupie beneficjentów do których skierowane jest Działanie 1.1. Pismem z dnia 28 października 2010 roku (...) Agencja (...) w L. jednostronnie rozwiązała zawartą z powódką umowę nr (...) .08- (...) (...) o dofinansowanie projektu „Zwiększenie zdolności inwestycyjnej firmy (...) poprzez rozbudowę i zakup nowoczesnej aparatury medycznej” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa L. na lata 2007 – 2013. Jednocześnie powódka wezwana została do zwrotu otrzymanego w wykonaniu umowy dofinansowania.

Jako przyczynę rozwiązania umowy z powódką wskazano zaistnienie przesłanki określonej w § 20 ust. 3 lit. f) umowy numer (...) .08- (...) (...), to jest złożenie podrobionych, przerobionych lub stwierdzających nieprawdę dokumentów w celu uzyskania dofinansowania w ramach umowy.

W dniu 17 listopada 2010 roku, w odpowiedzi na wezwanie do zwrotu dofinansowania, to jest kwoty 62.623,40 zł wraz z odsetkami jako od zaległości podatkowych liczonymi od dnia 25 czerwca 2009 roku oraz kwoty 122.168.90 zł wraz z odsetkami jako od zaległości podatkowych od dnia 27 sierpnia 2009 roku, powódka dokonała przelewu na rachunek Agencji łącznej kwoty 208.595,30 zł, jednocześnie oświadczając, że dokonana przez nią wpłata kwoty 208.595,30 zł jest świadczeniem zastrzeżonym z obowiązkiem jego zwrotu w rozumieniu art. 411 pkt 1 k.c. W ocenie powódki nie istniała podstawa do rozwiązania przez pozwanego umowy w trybie natychmiastowym i w konsekwencji do żądania zwrotu otrzymanych przez M. M. dotacji wraz z odsetkami podatkowymi.

Ze względu na wysokość odsetek od zaległości podatkowych, jakie mogłyby powstać w przypadku niezasadności stanowiska powódki w przyszłym sporze, jak również ze względu na to, że powódka wystawiła na zabezpieczenie weksel in blanco, który mógł po wypełnieniu weksla stać się podstawą dochodzenia przez pozwanego zapłaty w postępowaniu nakazowym, powódka spełniła świadczenie, a w niniejszej sprawie dochodziła jako świadczenia nienależnego zwrotu części uiszczonej kwoty, a mianowicie części odsetek, naliczonych jak odsetki od zaległości podatkowych, uiszczonych przez (...) Agencję (...) w dniu 17 listopada 2010 roku w łącznej kwocie 23.803,90 zł.

*

Wyrokiem z dnia 13 kwietnia 2012 roku Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie:

I. zasądził od Województwa L. – (...) Agencji (...) w L. na rzecz M. M. kwotę 10.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22 marca 2011 roku do dnia zapłaty;

II. oddalił powództwo w pozostałej części;

III. zasądził od Województwa L. – (...) Agencji (...) w L. na rzecz M. M. kwotę 1.717 zł z tytułu zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 28 lipca 2008 roku (...) Agencja (...) w L. (dalej (...)), będąca samorządową jednostką organizacyjną Województwa L., nie mającą osobowości prawnej, która z mocy nadanego jej statutu dokonuje w szczególności naboru wniosków i ich oceny formalnej, zawiera umowy z beneficjentami o dofinansowanie ich projektów, dokonuje płatności ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa L. 2007 – 2013 oraz odzyskuje kwoty nienależnie wypłacone beneficjentom, ogłosiła nabór wniosków o dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa L. 2007 – 2013, O. Priorytetowej I – Przedsiębiorczość i Innowacje, Działania 1.1. – Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw, do postępowania konkursowego oznaczonego numerem 05/ (...) /I. (...) ze wskazaniem okresu składania tych wniosków od dnia 28 lipca 2008 roku do dnia 10 września 2008 roku.

W ogłoszeniu wskazano, że o dofinansowanie projektów w zakresie Działania 1.1. mogą ubiegać się mikroprzedsiębiorstwa, które rozpoczęły działalność (dzień uzyskania wpisu do ewidencji działalności gospodarczej

lub wpisu do rejestru przedsiębiorców) nie wcześniej niż 24 miesiące przed dniem złożenia wniosku, z jednoczesnym wskazaniem, że szczegółowa informacja o zasadach ubiegania się o dofinansowanie, w tym uszczegółowienie (...) 2007 – 2013, formularz wniosku i wytyczne dla wnioskodawców są dostępne na stronie internetowej (...).

Zgodnie ze Szczegółowym opisem osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa L. na lata 2007 – 2013 – Uszczegółowieniem Programu, opublikowanym między innymi na stronie internetowej (...), tak zwane Działanie 1.1. Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw skierowane było do beneficjentów stanowiących grupę przedsiębiorstw zatrudniających mniej niż 10 osób, których obroty roczne i / lub roczna suma bilansowa nie przekracza 2 milionów euro (zgodnie z definicją w rozporządzeniu Komisji (WE) numer (...) z dnia 25 lutego 2004 roku, zmieniającym rozporządzenie (WE) numer (...) i rozszerzającym jego zakres w celu włączenia pomocy dla badań i rozwoju). Jednocześnie w tekście tego opisu wskazano, że takie przedsiębiorstwa, ubiegające się o wsparcie, muszą spełniać następujące warunki: będą realizować projekt na terenie województwa l. i rozpoczęły działalność gospodarczą (dzień uzyskania wpisu do ewidencji działalności gospodarczej lub wpisu do rejestru przedsiębiorców) nie wcześniej niż 24 miesiące przed dniem złożenia wniosku.

Z uwagi na tak określone warunki ubiegania się o dofinansowanie w ramach Działania 1.1. (kryterium daty wpisu do ewidencji działalności gospodarczej) oraz wobec tego, że M. M. w rzeczywistości osobiście prowadziła indywidualną praktykę lekarską (stomatologiczną) już od 1999 roku, ale uzyskała wpis do prowadzonej w Urzędzie Miasta L. ewidencji działalności gospodarczej dopiero w dniu 9 czerwca 2008 roku (ze wskazaną datą 9 czerwca 2008 roku jako datą rozpoczęcia przez nią działalności gospodarczej, polegającej na praktyce lekarskiej dentystycznej), nie wiedziała, czy będzie spełniać kryteria uprawniające ją do ubiegania się o to wsparcie z unijnych środków finansowych w ramach Działania 1.1., czy też jakiegokolwiek innego.

Powódka zwróciła się do A. G., który pod nazwą Biuro (...) w L. od wielu lat zawodowo zajmował się przygotowywaniem dla zainteresowanych wniosków o dotacje ze środków Unii Europejskiej, a wcześniej przedakcesyjnych, o pomoc w tym zakresie. W czasie spotkania z A. G. i z jego żoną I. G., jako osobą czynną w jego biurze, M. M. opowiedziała o swojej sytuacji. Wobec tego, że I. G. i jej mąż znali treść dokumentów konkursowych (...), nie byli pewni, czy doradzić M. M. zgłoszenie wniosku o dofinansowanie w ramach konkursu do Działania 1.1., czy też w ramach Działania 1.2., skierowanego do przedsiębiorców, którzy uzyskali wpis do ewidencji działalności gospodarczej wcześniej niż 24 miesiące przed złożeniem wniosku.

I. G. w obecności M. M., jej męża A. M. i swojego męża A. G., wykonała telefon na infolinię (...) i przedstawiła osobie odbierającej połączenie okoliczności dotyczące sytuacji M. M., prosząc o wyjaśnienie, czy w jej przypadku istnieje możliwość zgłoszenia wniosku o wsparcie finansowe w ramach Działania 1.1. Dyżurująca wówczas pracownica (...) udzieliła jej odpowiedzi, że dla formalnej oceny wniosku potencjalnego beneficjenta, pod względem spełnienia kryteriów doboru do określonego Działania, decydująca jest tylko data wpisu do ewidencji działalności gospodarczej i nie ma tu znaczenia wcześniejsze prowadzenie przez M. M. indywidualnej praktyki lekarskiej.

Wobec tego M. M. podjęła decyzję, że będzie wnioskowała do (...) o wsparcie finansowe ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa L. 2007 – 2013 O. Priorytetowej I – Przedsiębiorczość i Innowacje Działania 1.1. – Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw. czyli weźmie udział w postępowaniu konkursowym oznaczonym numerem 05/(...)/l. (...) i ogłoszonym przez (...) w dniu 28 lipca 2008 roku. M. M. zawarła z A. G. umowę o przygotowanie dla niej biznesplanu potrzebnego do złożenia wniosku.

W dniu 10 września 2009 roku M. M. złożyła wniosek o dofinansowanie jej projektu o nazwie „Zwiększenie zdolności inwestycyjnej firmy (...) poprzez rozbudowę i zakup nowoczesnej aparatury medycznej: wraz z załącznikami: oryginałem zaświadczenia o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej, biznesplanem, kopią dokumentów potwierdzających jej sytuację finansową, oświadczeniem o prawie do dysponowania nieruchomością na cele budowlane, specyfikacją zakupywanego sprzętu, oświadczeniem o spełnianiu kryteriów (...).

W treści tego wniosku M. M.wskazała, że Indywidualna (...)to firma, która zgodnie z wpisem do ewidencji działalności gospodarczej rozpoczęła swoją działalność w czerwcu 2008 roku, jednak posiada ona dużą praktykę w branży. Wywodzi się z rodziny o tradycjach medycznych (stomatologicznych) oraz posiada wykształcenie kierunkowe (doktor nauk medycznych). Natomiast na stronie 21 załącznika numer 3 do wniosku – biznesplanu M. M.podała, że „Firma posiada doskonale rozpoznanie na rynku usług stomatologicznych, właścicielka firmy od wielu lat pracuje w Instytucie Stomatologii (co daje znajomość rynku i bazę własnych pacjentów) prowadząc jednocześnie prywatną praktykę stomatologiczną. Właśnie na bazie prywatnej praktyki stomatologicznej, która przyjmowała pacjentów raz w tygodniu, w czerwcu 2008 roku powstała firma (...)”. Zgodnie z instrukcją wypełniania wniosku o dofinansowanie na jej stronie 14, w wierszu w części C1 wniosku dotyczącym daty rozpoczęcia działalności przez wnioskodawcę, należało podać dzień wpisu do ewidencji działalności gospodarczej lub dzień wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym, ponieważ według instrukcji za dzień rozpoczęcia działalności gospodarczej w przypadku przedsiębiorstw przyjmuje się dzień wpisu do ewidencji działalności gospodarczej lub dzień wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym.

W deklaracji wnioskodawcy M. M.zawarła m. in. oświadczenie, że informacje zawarte we wniosku i w załącznikach do tego wniosku są prawdziwe i zgodne ze stanem faktycznym i prawnym.

Na początku października 2008 roku M. M.otrzymała od (...)wezwanie do usunięcia braków i błędów wniosku i w dniu 14 października 2008 roku złożyła do (...)wymagane uzupełnienia i korekty.

Pomimo tego, że z dokumentów ewidentnie wynikało, iż M. M.prowadziła działalność polegającą na świadczeniu w jej gabinecie stomatologicznym usług w tym zakresie na długo przed uzyskaniem przez nią wpisu do ewidencji działalności gospodarczej, ani na etapie formalnej kontroli jej wniosku, ani na etapie jego merytorycznej oceny, ta okoliczność nie wzbudziła wątpliwości pracowników (...)dokonujących tych ocen i nie została uznana za okoliczność wymagającą jakiegokolwiek wyjaśnienia.

W dniu 19 grudnia 2008 roku M. M.zawarła z Województwem L.(...) Agencją (...)w L.– instytucją pośredniczącą II stopnia) umowę o dofinansowanie realizacji projektu „Zwiększenie zdolności inwestycyjnej firmy (...)poprzez rozbudowę i zakup nowoczesnej aparatury medycznej” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa L.na lata 2007 – 2013, O.Priorytetowa: I. Przedsiębiorczość i Innowacje, Działanie 1.1., współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i budżetu Państwa. Ta umowa została zmieniona w dniu 7 maja 2010 roku.

W § 2 tej umowy wskazano, że instytucja II stopnia zobowiązuje się, pod warunkiem, że beneficjent (M. M.) spełni wszelkie wymogi przewidziane prawem oraz umową, udzielić jej dofinansowania na realizację określonego wyżej projektu. W § 20 ust. 1 umowy postanowiono, że umowa może zostać rozwiązana na zasadach i w sytuacjach określonych jej treścią, a w szczególności ze względu na nieprawidłowości występujące w trakcie realizacji programu, jeżeli charakter nieprawidłowości czyni niemożliwym lub niecelowym dalszą realizację umowy. W myśl § 20 ust. 2 umowy każda ze stron może rozwiązać tę umowę z zachowaniem miesięcznego terminu wypowiedzenia. W takim przypadku wypowiedzenie powinno zawierać uzasadnienie. Beneficjent w takim przypadku zobowiązany jest zwrócić otrzymane dofinansowanie na zasadach wynikających z umowy wraz z odsetkami liczonymi jak dla zaległości podatkowych. Zgodnie z § 20 ust. 3 umowy (...), jako instytucja pośrednicząca II stopnia, była uprawniona do rozwiązania umowy bez wypowiedzenia, w tak zwanym trybie natychmiastowym, m. in. jeżeli beneficjent złożył podrobione, przerobione lub stwierdzające nieprawdę dokumenty w celu uzyskania dofinansowania w ramach tej umowy (lit. f). Postanowienie § 7 ust. 1 umowy, określało, że jeżeli zostanie stwierdzone, iż beneficjent naruszył postanowienia umowy, a w szczególności wykorzystał całość lub część dofinansowania niezgodnie z przeznaczeniem, bez zachowania obowiązujących procedur lub pobrał całość lub część dofinansowania w sposób nienależny albo w nadmiernej wysokości, jest on zobowiązany do zwrotu tych środków, odpowiednio w całości lub w części, wraz z odsetkami liczonymi jak dla zaległości podatkowych, stosownie do zapisów ustawy o finansach publicznych (umowa – k. 93 – 104).

W wykonaniu tej umowy, w oparciu o złożone przez M. M. wnioski o płatności i po ich weryfikacji, (...) dokonała na rzecz powódki wypłat dofinansowania: kwoty 62.623,40 zł w dniu 25 czerwca 2009 roku oraz kwoty 122.168,90 zł w dniu 27 sierpnia 2009 roku.

W dniu 30 października 2009 roku M. M. złożyła do (...) wniosek o płatność końcową. Weryfikując ten wniosek (...) rozpoczęła kontrolę trwającą w okresie od maja do lipca 2010 roku, której zakresem objęto: zarządzanie finansowe i udokumentowanie poniesionych wydatków w ramach projektu, promocję i informację projektu, przechowywanie i archiwizację dokumentacji projektu, cele i rezultaty projektu. Równocześnie miała miejsce kontrola dokonywana przez Urząd Kontroli Skarbowej w L.. W związku z ustaleniami podjętymi w toku kontroli przez Urząd Kontroli Skarbowej w L., pismem z dnia 10 maja 2010 roku, doręczonym M.M. w dniu 2 sierpnia 2010 roku, (...) przedłużyła okres przeprowadzanej przez nią kontroli i zwróciła się do M.M. o złożenie zaświadczenia o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej oraz zaświadczenia o wpisie do rejestru Okręgowej Izby Lekarskiej. W dniu 9 sierpnia 2010 roku M. M. złożyła do (...) żądane dokumenty.

W dniu 23 sierpnia 2010 roku (...) przesłała M.M. dokument informacji pokontrolnej, w której pozytywnie zweryfikowano realizację umowy przez nią, poza stwierdzonym brakiem wymaganych znaków graficznych na umowie o pracę z dnia 30 października 2009 roku, stwierdzając jednocześnie, po analizie dokumentów przedstawionych przez powódkę w toku postępowania kontrolnego (zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej oraz zaświadczenie o wpisie do rejestru Okręgowej Izby Lekarskiej) oraz po analizie wyników kontroli Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w L., że M. M. nie jest podmiotem uprawnionym do ubiegania się o dofinansowanie w ramach I O. Priorytetowej, Działania 1.1., ponieważ prowadziła działalność gospodarczą dłużej niż dwa lata przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie, a mianowicie prowadziła ją nieprzerwanie od 1999 roku.

W dniu 7 września 2010 roku M. M. złożyła do (...) swoje uwagi i zastrzeżenia do otrzymanej ostatecznej informacji pokontrolnej.

W dniu 20 września 2010 roku (...) przesłała M.M. ostateczną informację pokontrolną z pouczeniem o możliwości podpisania informacji, odmowie jej podpisania oraz o prawie zgłoszenia uwag i zastrzeżeń do ustaleń zawartych w informacji. W odpowiedzi, w piśmie z dnia 8 października 2010 roku, M. M. poinformowała (...) o odmowie podpisania ostatecznej informacji pokontrolnej.

W piśmie z dnia 28 października 2010 roku, dyrektor (...) Agencji (...) w L., działający w imieniu Województwa L., złożył M.M. oświadczenie o rozwiązaniu zawartej z nią umowy numer (...)08- (...) (...) o dofinansowanie projektu „Zwiększenie zdolności inwestycyjnej firmy (...) poprzez rozbudowę i zakup nowoczesnej aparatury medycznej” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa L. na lata 2007 – 2013, wskazując jako przyczynę zaistnienie przesłanki określonej w § 20 ust. 3 lit. f tej umowy. W treści tego pisma wskazał, że uzasadnieniem rozwiązania umowy jest fakt prowadzenia przez M.M. działalności gospodarczej od 1999 roku, czyli na długo przed uzyskaniem wpisu do ewidencji działalności gospodarczej, co wyklucza ją z kręgu podmiotów uprawnionych do ubiegania się o dofinansowanie w ramach Działania 1.1. Jako moment rozpoczęcia działalności przez przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą podlegającą wpisowi do ewidencji działalności gospodarczej przyjęto datę dokonania wpisu, gdyż każdy przedsiębiorca prowadzący działalność jest obligatoryjnie zobowiązany do dokonania wpisu do tej ewidencji. Na etapie oceny wniosku (...) nie dysponowała informacjami pozwalającymi zakwestionować dane dotyczące daty rozpoczęcia działalności gospodarczej wskazane we wniosku i w załącznikach i nie było jakichkolwiek przesłanek rodzących wątpliwości w tym zakresie. W wyniku przeprowadzonej w dniu 21 maja 2010 roku kontroli na zakończenie realizacji projektu stwierdzono, że część środków trwałych została przyjęta w dacie mogącej sugerować, że prowadzi ona działalność dłużej niż 2 lata przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie. Po dokonaniu analizy złożonych przez M.M. dokumentów: zaświadczenia z dnia 9 czerwca 2008 roku o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej oraz zaświadczenia o wpisie do rejestru indywidualnych praktyk lekarskich Okręgowej Izby Lekarskiej w L. z dnia 2 czerwca 1999 roku i zaświadczenia o wpisie do rejestru indywidualnych praktyk lekarskich (...) Lekarskiej z dnia 22 listopada 2000 roku, oraz w następstwie przeprowadzonego w dniu 17 czerwca 2010 roku postępowania kontrolnego wszczętego decyzją dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w L., o którego

wynikach (...) podjęła wiadomość w dniu 5 sierpnia 2010 roku, ustalono, że M. M. prowadziła działalność gospodarczą od 1999 roku. Ta rozbieżność danych została wywołana niedopełnieniem przez M. M. nałożonego obowiązku od dnia 1 stycznia 2001 roku ustawą z dnia 19 listopada 1999 roku – Prawo o działalności gospodarczej (Dz. U. z 1999 roku, Nr 101, poz. 1178) obowiązku wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. Powódka zataiła tę okoliczność w celu uzyskania zdolności do ubiegania się o dofinansowanie w ramach Działania 1.1.-Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw. Te ustalenia faktyczne prowadzą do wniosku, że (...) została wprowadzona w błąd przez wskazanie przez M. M. jako daty rozpoczęcia działalności gospodarczej daty dokonania wpisu do ewidencji działalności gospodarczej, to jest 9 czerwca 2008 roku. Dodatkowo M. M. złożyła poświadczające nieprawdę dokumenty: 1) wniosek o dofinansowanie – w części C1 jako datę rozpoczęcia działalności wskazano 9 czerwca 2008 roku, którą potwierdziła także treść załącznika numer 1 do wniosku, to jest zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej, 2) załącznik numer 3 do wniosku (biznesplan) – w części B2 wskazała, że „Indywidualna (...) to firma, która zgodnie z wpisem do Ewidencji Działalności Gospodarczej rozpoczęła swoją działalność w czerwcu 2008 roku”, 3) załącznik numer 3 do wniosku (biznesplan) – w pkt B3 jako łączną wartość przychodów ze sprzedaży produktów i / lub usług za poprzedni (2006) oraz ostatni (2007) rok bazowy wskazała wartości zerowe, 4) załącznik numer 3 do wniosku (biznesplan) – w części F, sekcji II, we wszystkich pozycjach dotyczących aktywów i pasywów firmy w roku bazowym n – 2 (2006) i n – 1 (2007) wykazano wartości zerowe.

W związku z tym projekt nie kwalifikuje się do wsparcia w ramach (...) na lata 2007 – 2013 i w świetle zapisów § 7 ust. 1 umowy konieczny jest zwrot środków nienależnie wypłaconych na jej rzecz. Jednocześnie, z powołaniem się na § 7 ust. 1 i ust. 9 umowy o dofinansowanie realizacji projektu, powódka została wezwana do zwrotu otrzymanego dofinansowania, jako środków otrzymanych przez nią nienależnie, z jednoczesną informacją, że przekazanie jej kwoty 62.623,40 zł miało miejsce w dniu 25 czerwca 2009 roku, a kwoty 122.168,90 zł w dniu 27 sierpnia 2009 roku i od tych dat należy naliczać odsetki w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych.

W dniu 17 listopada 2010 roku M. M. dokonała przelewu na rachunek (...) łącznie kwoty 208.595,30 zł. W tym samym dniu powódka złożyła (...) pisemne oświadczenie, że dokonana przez nią wpłata na rachunek Agencji kwoty 208.595,30 zł, składającej się z kwoty 62.623,40 zł wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych liczonymi od dnia 25 czerwca 2009 roku do dnia zapłaty w kwocie 8.781 zł oraz kwoty 122.168,90 zł wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych liczonymi od dnia 27 sierpnia 2009 roku do dnia zapłaty w kwocie 15.022,90 zł, jest świadczeniem spełnionym z zastrzeżeniem jego zwrotu (art. 411 pkt 1 k.c.), którego będzie domagać się na drodze postępowania sądowego. Powódka wskazała, że w jej ocenie brak jest podstaw do rozwiązania umowy z uwagi na niewystąpienie przesłanek określonych w § 20 ust. 3 lit. f tej umowy. Powódka wezwała (...) do niezwłocznego zwrotu weksła własnego in blanco wraz z deklaracją wekslową, złożonego w wykonaniu tej umowy (§ 8 ust. 1 umowy) oraz aktu notarialnego, w którym dobrowolnie poddała się egzekucji na mocy art. 777 k.p.c.

(...) Agencja (...) złożyła również zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez powódkę, jednakże prawomocnym postanowieniem z dnia 18 lipca 2011 roku, sygn. akt III Kp 431/11, Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie, na skutek zażalenia (...), utrzymał w mocy postanowienie Prokuratora Prokuratury Rejonowej L. – Północ w L. z dnia 21 marca 2011 roku o umorzeniu śledztwa w sprawie sygn. akt I Ds 3115/10.

Sąd Rejonowy wskazał, na podstawie jakich dowodów ustalił powyższy stan faktyczny.

Sąd Rejonowy dodał, że moc dowodowa dokumentów nie była kwestionowana co do ich autentyczności i ich treści.

Za wiarygodne Sąd Rejonowy uznał zeznania świadków A. M. (k. 399v – 400v), I. G. (k. 365v – 367) i A. G. (k. 367 – 368v), w szczególności co do okoliczności ubiegania się przez powódkę o dofinansowanie dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw i zasięgnięcia przez I. G. telefonicznej informacji w punkcie informacyjnym (...) w celu ustalenia, do jakich konkretnie podmiotów (przedsiębiorców) adresowane jest przedmiotowe postępowanie konkursowe.

Sąd Rejonowy wskazał, że bezsporne jest, że powódka prowadziła gabinet stomatologiczny już od 1999 roku, a dopiero w dniu 9 czerwca 2008 roku działalność ta została zarejestrowana w ewidencji działalności gospodarczej.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za zasadne prawie w całości, poza częścią żądanych odsetek za opóźnienie.

Powódka dochodziła zwrotu części, jej zdaniem nienależnie spełnionego przez nią na rzecz pozwanego, świadczenia pieniężnego, to jest kwoty 10.000 złotych (z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu) z kwoty 208.595,30 zł, a ściślej z kwoty 23.803,90 zł z tytułu odsetek obliczonych jak dla zaległości podatkowych.

Pozwany złożył powódce jednostronne oświadczenie woli o rozwiązaniu zawartej z nią umowy, uznając, że zachodzi podstawa uzasadniająca rozwiązanie (wypowiedzenie) umowy określona w treści § 20 ust. 3 lit. f umowy, to jest złożenie przez nią podrobionych, przerobionych lub stwierdzających nieprawdę dokumentów w celu uzyskania dofinansowania w ramach tej umowy. W następstwie tego wezwał powódkę do zwrotu dofinansowania powiększonego o odsetki liczone jako od zaległości podatkowych, a powódka uiściła te świadczenia z zastrzeżeniem zwrotu.

Umowa zawarta przez oznaczone podmioty prawne w celu zaciągnięcia przez nie obie lub jedną z nich zobowiązania stanowi nie tylko źródło jego powstania, ale określa również treść tego zobowiązania, a więc treść łączącego strony tej umowy stosunku zobowiązaniowego. Dla określenia treści tego stosunku zobowiązaniowego istotne znaczenie mają także dodatkowe zastrzeżenia umowne dotyczące możliwości (uprawnienia) rozwiązania, czy też wypowiedzenia lub odstąpienia od umowy przez jedną z jej stron lub obie w razie stwierdzenia zaistnienia oznaczonych w treści takiego zastrzeżenia umownego okoliczności faktycznych, zarówno tych, które istniały przed zawarciem umowy, jak i takich, które mogą wystąpić już po jej zawarciu. Wprowadzenie takich dodatkowych zastrzeżeń do treści umowy jest co do zasady dopuszczalne w myśl art. 353¹ k.c. Sąd Rejonowy podkreślił jednak, że powódka nie miała żadnego wpływu na treść przedmiotowej umowy, gdyż jej treść (osnowa) została zredagowana przez pozwanego.

Sąd Rejonowy uznał, że zastrzeżenie umowne określone w § 20 ust. 3 lit. f umowy stron było dopuszczalne, mimo, że stanowi ono powielenie unormowań dotyczących błędu (art. 84 k.c.) i podstępny (art. 86 k.c.).

Zgodnie z treścią art. 65 § 1 k.c. oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje. W myśl art. 65 § 2 k.c. w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu.

Sąd Rejonowy interpretując postanowienia umowy stron, w szczególności § 20 ust. 3 lit. f umowy, przyjął, że miał on na celu wywołanie wstecznego skutku i doprowadzenie do powstania obowiązku beneficjenta do zwrotu otrzymanego dofinansowania, wobec odpadnięcia podstawy prawnej świadczenia, a więc pobranych przez nią środków jako nienależnych w rozumieniu postanowienia objętego treścią § 7 ust. 1 umowy.

Sąd Rejonowy stwierdził jednak, że powódka nie złożyła pozwanemu, w celu uzyskania dofinansowania, stwierdzających nieprawdę dokumentów.

Autorem tekstu ogłoszenia z zaproszeniem do składania wniosków o dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa L. 2007 – 2013, O. Priorytetowej I – Przedsiębiorczość i Innowacje, Działania 1.1. – Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw, a więc do postępowania konkursowego oznaczonego numerem 05/ (...) / I. (...), a także tekstu Szczegółowego opisu O. Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa L. na lata 2007 – 2013 – Uszczegółowienia Programu oraz tekstu instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie dla wnioskodawców ubiegających się o wsparcie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa L. na lata 2007 – 2013 i wreszcie tekstu samej umowy był pozwany (jego jednostka organizacyjna), zajmujący się niejako zawodowo (profesjonalnie) czynnościami tego rodzaju. Taka konstatacja jest oczywista w świetle treści przepisów art. 26 – 29 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2006 roku, Nr 227, poz. 1658, ze zm.).

Wszelkie wątpliwości co do rzeczywistego znaczenia użytych w tekstach tych dokumentów sformułowań dotyczących warunków istotnych dla oceny kwalifikacji powódki jako beneficjenta, z punktu widzenia efektu przeprowadzonego przez pozwanego (instytucję pośredniczącą II stopnia) postępowania konkursowego, w którym

powódka uczestniczyła, powinny być rozstrzygane na jej korzyść, skoro nie miała ona żadnego wpływu na ustalenie treści tych dokumentów, w tym także przedmiotowej umowy, a nie ma żadnych przesłanek do stwierdzenia, że powódka działała w przedmiotowym okresie czasu w tak zwanej złej wierze, to jest mając świadomość o rzeczywistym znaczeniu użytych we wskazanych dokumentach zwrotów i sformułowań.

Sąd Rejonowy dodał, że skoro z wszystkich dokumentów wynikało, że o uprawnieniu do złożenia wniosku o dofinansowanie decyduje nie data faktycznego rozpoczęcia działalności gospodarczej, ale data wpisu do ewidencji działalności gospodarczej lub wpisania do rejestru przedsiębiorców, powódka podała prawdę wskazując we wniosku o dofinansowanie, że ten wpis został dokonany na jej rzecz w dniu 9 czerwca 2008 roku.

Powódka, a ściślej osoba działająca na jej rzecz (I. G.), starała się wyjaśnić wątpliwości związane z datą rozpoczęcia przez powódkę działalności gospodarczej i uzyskała w punkcie informacyjnym pozwanego pouczenie, że decyduje data wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. Powódka w załączniku numer 3 do jej wniosku o dofinansowanie, to jest w biznesplanie, w jego części E1 (prognoza sprzedaży), jednoznacznie wskazała, że od wielu lat prowadzi prywatną praktykę stomatologiczną (k. 297). Słowo „wiele” oznacza więcej niż dwa. Co więcej, w tym samym miejscu powódka podała, że to właśnie na bazie (tej) prywatnej praktyki stomatologicznej, która przyjmowała pacjentów raz w tygodniu, w czerwcu 2008 roku powstała wskazana z nazwy firma. W istocie powódka nie ukrywała przed pozwanym, że rozpoczęła wykonywanie indywidualnej praktyki stomatologicznej wiele lat wcześniej przed uzyskaniem wpisu do ewidencji działalności gospodarczej.

W pełni zrozumiałe jest również działanie powódki, a ściślej osoby, która na jej rzecz sporządzała biznesplan, stanowiący załącznik do jej wniosku o dofinansowanie, polegające na wskazaniu w jego treści (części F) danych składających się na bilans (F1), rachunek zysków i strat (F2), przepływ środków pieniężnych (F3) dopiero od 2008 roku, z wpisaniem zer do rubryk dotyczących lat 2006 i 2007 (k. 88 – 91). Skoro bowiem decydujące znaczenie dla zakwalifikowania powódki do przedmiotowego Działania 1.1. miała data wpisania jej działalności do ewidencji działalności gospodarczej, nieuzasadnione byłoby wpisywanie wskazanych danych za okres wcześniejszy.

W tym stanie rzeczy podnoszone przez pozwanego zaniechanie przez powódkę wykonania obowiązku określonego w treści przepisu art. 1a ust. 2 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 roku – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 1997 roku, Nr 127, poz. 770, ze zm.) stanowiącego, że osoby fizyczne, które do dnia 31 grudnia 2000 roku wykonywały działalność gospodarczą nieobjętą obowiązkiem ewidencjonowania, są obowiązane w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 roku o Krajowym Rejestrze Sądowym zgłosić wykonywanie tej działalności do ewidencji działalności gospodarczej, nie ma w niniejszej sprawie istotnego znaczenia. Zdaniem Sądu pierwszej instancji zaniechanie to powoduje, że powódki nie można traktować jako przedsiębiorcy w okresie do dnia 8 czerwca 2008 roku.

Z tych wszystkich względów Sąd Rejonowy uznał, że powódka nie złożyła w postępowaniu konkursowym dokumentów, w których podałyby nieprawdę w rozumieniu § 20 ust. 3 lit. f umowy stron. W związku z tym nie istniała podstawa uprawniająca pozwanego do jednostronnego rozwiązania (wypowiedzenia powódce) umowy, co oznacza, że nadal trwa nawiązany wskutek zawarcia tej umowy stosunek prawny stron.

W konsekwencji powódka nie miała obowiązku zwrotu pozwanemu otrzymanego dofinansowania (kwoty głównej 184.792,30 zł) wraz z odsetkami (w kwocie 23.803,90 zł), a więc spełniła to świadczenie jako nienależne w rozumieniu art. 410 § 2 k.c., który stanowi, że świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Wobec zastrzeżenia zwrotu (art. 411 pkt 1 k.c.), powódka jest uprawniona, na podstawie art. 405 k.c. w związku z art. 410 § 1 k.c., do żądania od pozwanego zwrotu spełnionego świadczenia.

Na podstawie art. 481 § 1 i § 2 k.c. Sąd Rejonowy uwzględnił częściowo żądanie odsetek ustawowych za opóźnienie, przyjmując, że termin spełnienia świadczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia nie jest oznaczony i zgodnie z art. 455 k.c. świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Zdaniem Sądu pierwszej instancji samo spełnienie nienależnego świadczenia z zastrzeżeniem zwrotu nie oznacza, że od tej chwili otrzymujący to świadczenie pozostaje w stanie opóźnienia. Za wezwanie do zapłaty Sąd Rejonowy uznał pozew doręczony pozwanemu w dniu 14 marca 2011 roku i przyjął, że termin „niezwłocznie” w niniejszej sprawie oznacza, że pozwany powinien spełnić świadczenie w terminie 7 dni, tj. do dnia 21 marca 2011 roku i po tym dniu pozostawał w opóźnieniu.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu Sąd Rejonowy uzasadnił art. 100 k.p.c. i art. 98 § 1 k.p.c., wskazując, że pozwany jako strona przegrywająca sprawę obowiązany jest zwrócić powódce koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw, a powództwo zostało uwzględnione niemal w całości.

*

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany Województwo L., zaskarżając wyrok Sądu Rejonowego w części, tj. w pkt I. i III.

Pozwany zarzucił zaskarżonemu wyrokowi:

I. naruszenie przepisów prawa materialnego:

1. art. 43¹ k.c. oraz art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej (t. j. Dz. U. z 2007 roku, Nr 155, poz. 1059, ze zm.) poprzez ich niezastosowanie, co doprowadziło do błędnego stwierdzenia, że w istocie rzeczy zaniechanie przez powódkę wykonania obowiązku przewidzianego art. 1a ust. 2 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 roku – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 1997 roku, Nr 127, poz. 770, ze zm.) powoduje, że nie można jej traktować jako przedsiębiorcy w okresie do dnia 8 czerwca 2008 roku, a co za tym idzie do błędnego przyjęcia, że powódka znajduje się w kręgu beneficjentów działania 1.1 (...) na lata 2007 – 2013,

2. art. 4 ust. 1 i ust. 3 załącznika nr I do rozporządzenia Komisji (WE) numer (...)z dnia 25 lutego 2004 roku zmieniającego rozporządzenie (WE) numer (...)i rozszerzającego jego zakres w celu włączenia pomocy dla badań i rozwoju, poprzez jego niezastosowanie, co doprowadziło do błędnego stwierdzenia, że powódka w sposób prawidłowy wypełniła dokumentację aplikacyjną, w tym oświadczenie o statusie MSP, w zakresie części finansowej, które to oświadczenie jest spójne z treścią zawartą w oświadczeniu złożonym przez powódkę w biznesplanie (według skarżącego zastosowanie się do treści pouczenia zawartego w oświadczeniu MSP oraz do wskazanego powyżej przepisu powinno prowadzić do wykazania wartości z ksiąg finansowych powódki, które ta zamknęła odpowiednio w latach 2007 i 2006, a konsekwentnie gdyby powódka złożyła oświadczenie MSP prawidłowo, to powstałby brak spójności pomiędzy oświadczeniem MSP a biznesplanem, co było by przyczyną wezwania powódki do wyjaśnień w zakresie tych rozbieżności i po stwierdzeniu, że powódka prowadzi działalność gospodarczą dłużej niż dwa lata doprowadziłyby do odrzucenia wniosku),

3. art. 60¹ § 1 ustawy z dnia 20 maja 1971 roku Kodeks wykroczeń poprzez jego niezastosowanie, co miało wpływ na błędną ocenę okoliczności związanej z prowadzeniem działalności gospodarczej przez powódkę bez wymaganego prawem wpisu i przyjęcie, że nie można jej traktować jako przedsiębiorcy w okresie do dnia 8 czerwca 2008 roku,

4. art. 29 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2006 roku, Nr 227, poz. 1658, ze zm.) poprzez błędne zastosowanie, co doprowadziło do stwierdzenia, że pomimo braku ogłoszenia na stronie (...) w L., w dniu wizyty powódki w biurze państwa G. powódka oraz osoby opracowujące biznesplan mogły mieć wątpliwości co do treści dokumentacji konkursowej,

5. art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz art. 60 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 roku ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące

Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. U. UE. L.06.210.25, ze zm.) poprzez ich niezastosowanie, w sytuacji, gdy przepisy te stanowią, że instytucja zarządzająca odpowiada za zarządzanie programami operacyjnymi i ich realizację zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami, a w szczególności za zapewnienie, że operacje są wybierane do finansowania zgodnie z kryteriami mającymi zastosowanie do programu operacyjnego oraz, że spełniają one mające zastosowanie zasady wspólnotowe i krajowe przez cały okres ich realizacji, w tym w szczególności w odniesieniu do zasad zachowania wspólnotowych zasad konkurencji (skarżący zaznaczył, że samo wpisanie się w formalne kryteria dla działania 1.1 nie gwarantuje otrzymania lub utrzymania dofinansowania, którego celem było wspieranie przedsiębiorców w początkowej fazie rozwoju, a zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 kwietnia 2004 roku, C-91/01 (Dz. U. UE C 118 z dnia 30 kwietnia 2004 roku, str. 7) należy zapewnić, aby definicja MSP nie była obchodzona z powodów formalnych, a pomoc była udzielana przedsiębiorstwu borykającemu się z barierami wejścia na odpowiedni rynek, co nie dotyczy powódki),

6. art. 62 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 roku ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 poprzez niezastosowanie tej regulacji w sytuacji, gdy potwierdza ona, że czynności przeprowadzone przez Urząd Kontroli Skarbowej w L., które znalazły wyraz w protokole kontroli z dnia 17 czerwca 2010 roku, (...), były czynnościami w ramach ustawowego umocowania (były audytem operacji, o którym mowa w art. 62 ust. 1 lit. b rozporządzenia Rady WE nr 1083/2006,) a więc stanowiły czynności urzędowe,

7. art. 16 ust. 2 pkt a Rozporządzenia Komisji (...) poprzez jego niezastosowanie, który to przepis określa zarówno zakres prowadzonego audytu operacji oraz w treści ust. 3 określa obowiązek podejmowania działań zapobiegawczych i naprawczych przez właściwe podmioty (zdaniem skarżącego w przypadku umowy z beneficjentem, który faktycznie nie kwalifikuje się do działania 1.1, działanie naprawcze polega na przywróceniu stanu sprzed naruszenia konkurencji, tj. na rozwiązaniu umowy o dofinansowanie),

8. art. 65 k.c. oraz art. 5 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie w niniejszej sprawie, bowiem tryb przyznawania dofinansowania do projektów zgłaszanych w ramach programów operacyjnych regulowany jest przepisami unijnymi i szczególnymi przepisami krajowymi i niezasadnym więc jest dokonywanie wykładni zapisów dokumentacji konkursowej, w tym zapisów umowy o dofinansowanie, jedynie w oparciu o zapisy Kodeksu cywilnego,

9. art. § 20 ust. 3 lit. f umowy o dofinansowanie poprzez błędną wykładnię oraz niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że brak jest podstawy do zastosowania tej normy w sytuacji, gdy powódka wraz z dokumentacją aplikacyjną przedłożyła dokumenty potwierdzające nieprawdziwe dane w zakresie faktycznego prowadzenia działalności gospodarczej oraz osiągniętych przychodów w latach 2006 i 2007, w tym m. in. w dokumencie biznesplanu (pola F1, F2, F3 – k. 88 – 91), we wniosku o dofinansowanie oraz w oświadczeniu o statusie MSP, a jednocześnie podpisała oświadczenie znajdujące się w formularzu wniosku o dofinansowanie o prawdziwości oświadczeń i ich zgodności ze stanem faktycznym i prawnym,

10. w wypadku przyjęcia przez Sąd drugiej instancji, że dokonane przez Sąd pierwszej instancji ustalenia w zakresie stanu faktycznego są poprawne, skarżący zarzucił naruszenie art. 39 k.c. poprzez jego niezastosowanie, co doprowadziło do błędnego przyjęcia, że nieokreślona osoba udzielająca informacji w punkcie informacyjnym (...) (z tym, że strona pozwana konsekwentnie i stanowczo zaprzeczała, że w ogóle taka rozmowa taka miała miejsce i przebieg jak przyjęto w uzasadnieniu) mogła przez dokonanie przez siebie interpretacji postanowień dokumentacji konkursowej zmienić zasady ubiegania się o dofinansowanie w ramach działania 1.1 I O. Priorytetowej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa L. na lata 2007 – 2013, w sytuacji gdy stosownie do treści art. 29 ust. 1 ustawy o zasadach prowadzenia rozwoju regionalnego to instytucja zarządzająca, instytucja pośrednicząca lub instytucja wdrażająca, w celu wyłonienia projektów do dofinansowania w trybie, o którym mowa w art. 28 ust. 1 pkt 3, ogłasza konkurs na swojej stronie internetowej;

II. naruszenie przepisów postępowania:

1. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie wskazanych poniżej dowodów:

a) zeznań świadka D. D., pełniącej funkcję Kierownika Oddziału (...) i (...) (k. 397v – 398v), potwierdzających zadania i obowiązki Punktu Informacyjnego (...) oraz fakt, iż punkt ten nie prowadzi doradztwa i nie diagnozuje stanu faktycznego,

b) urzędowego dokumentu, który w świetle art. 242 k.p.c. stanowi potwierdzenie tego, co zostało w nim zaświadczone, tj. protokołu kontroli z dnia 17 czerwca 2010 roku sporządzonego przez Urząd Kontroli Skarbowej, (...), z toku czynności kontrolnych przeprowadzonych w ramach ustawowego umocowania (audytu operacji), z którego jednoznacznie wynika, że powódka nie była uprawniona do złożenia wniosku w ramach przedmiotowego działania,

2. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu pierwszej instancji z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że:

a) dyżurująca pracownica (...) w następstwie pytania zadanego przez I. G., na potrzeby opracowania biznesplanu dla powódki, udzieliła odpowiedzi, że dla formalnej oceny wniosku potencjalnego beneficjenta pod względem spełnienia kryteriów doboru określonego działania tak 1.1 jak i 1.2 decydująca jest tylko data wpisu do ewidencji działalności gospodarczej i nie ma tu znaczenia wcześniejsze prowadzenie przez M. M. indywidualnej praktyki lekarskiej (pozwany podniósł, iż zaprzeczył, aby taka rozmowa miała miejsce, zaś zeznania świadków A. M., I. G. i A. G. nie są spójne zarówno co do terminu przeprowadzenia rzekomej rozmowy jak i przebiegu samego spotkania, w trakcie którego rozmowa miała się odbyć; ponadto należy je ocenić z uwzględnieniem okoliczności, że osoby te są zainteresowane wynikiem sprawy i nie można ich bezgranicznie obdarzyć wiarą, bowiem małżonkom G. mogłaby grozić odpowiedzialność odszkodowawcza wobec powódki z tytułu wadliwego wykonania umowy, zaś A. M. jest mężem powódki; dodatkowo sam fakt rzekomej telefonicznej rozmowy z pracownikiem punktu informacyjnego (...) został podniesiony przez powódkę po raz pierwszy dopiero w treści pisma datowanego na dzień 8 października 2010 roku, natomiast nie był podnoszony wcześniej),

b) dla oceny wniosku w ramach działania 1.1 decydująca jest tylko data wpisu do ewidencji działalności gospodarczej a nie faktyczny okres prowadzenia działalności gospodarczej wynoszący mniej niż 24 miesiące, w sytuacji gdy zarówno zapis Szczegółowego opisu osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa L. na lata 2007 – 2010 stanowi w części dotyczącej działania 1.1, że mikroprzedsiębiorstwa ubiegające się o wsparcie musiały rozpocząć działalność gospodarczą (dzień uzyskania wpisu do ewidencji działalności gospodarczej lub wpisu do rejestru przedsiębiorców) nie wcześniej niż 24 miesiące przed dniem złożenia wniosku, zaś celem działania jest zwiększenie zdolności inwestycyjnej w początkowym okresie funkcjonowania mikroprzedsiębiorstw realizujących projekty na terenie województwa (...),

c) powódka oraz osoba przygotowująca biznesplan mogły mieć uzasadnione wątpliwości co do zakwalifikowania powódki do działania 1.1 czy 1.2 ze względu na treść dokumentacji konkursowej (ogłoszenia), w sytuacji gdy pierwsze ogłoszenie o naborze wniosków do działania 1.1 w ramach (...) zostało opublikowane w dniu 28 lipca 2008 roku, a zeznania świadków w tym zakresie są wzajemnie sprzeczne, bowiem I. G. wskazywała, że na stronie agencji nie było udostępnionej dokumentacji działania 1.1., A. G., iż dokumenty konkursowe były na stronie Agencji, a A. M. podał, iż udali się do firmy państwa G. w czerwcu – lipcu 2008 roku, dokładnej daty nie pamiętał; ponadto w piśmie powódki z dnia 6 września 2010 roku powoływała się ona na jednoznaczność dokumentacji konkursowej i jej uprawnienie do dofinansowania w ramach działania 1.1,

d) (...) ze względu na ustalenia Urzędu Kontroli Skarbowej w L. pismem z dnia 10 maja 2010 roku, doręczonym M. M. w dniu 2 sierpnia 2010 roku, przedłużyła okres prowadzonej kontroli i zwróciła się o złożenie zaświadczenia o wpisie do rejestru Okręgowej Izby Lekarskiej, w sytuacji gdy czynności kontrolne zostały przedłużone w związku z wystąpieniem wątpliwości co do faktycznego okresu prowadzonej działalności gospodarczej powstałych w wyniku analizy zapisów

zawartych w tabeli środków trwałych prowadzonej przez powódkę a przedstawionych kontrolerom (...) w trakcie kontroli w dniu 21 maja 2010 roku, (...) dwukrotnie bezskutecznie wysyłał pismo z informacją o przedłużeniu kontroli i wezwaniu do złożenia stosownych dokumentów, natomiast Urząd Kontroli Skarbowej w L. sporządził informację pokontrolną dopiero w dniu 17 czerwca 2010 roku,

e) powódka wcale nie ukrywała przed pozwanym, że rozpoczęła wykonywanie indywidualnej praktyki stomatologicznej, a więc działalności wiele (dużo) lat przed uzyskaniem wpisu do ewidencji działalności gospodarczej, w sytuacji, gdy prawidłowa analiza całości wniosku o dofinansowanie oraz treści załączników do wniosku, jak również zeznania świadków P. M.(k. 398v – 399v), R. G.(k. 368v – 370v) oraz K. L.(k. 370v – 372), wskazujących na metodologię i sposób oceny wniosków, prowadzić powinny do stwierdzenia, że powódka nie złożyła prawdziwych i zgodnych ze stanem faktycznym i prawnym oświadczeń w zakresie sytuacji finansowej w biznesplanie części F, Fl, F2, F3 (k. 88 – 91), w oświadczeniu o statusie MSP oraz w treści wniosku o dofinansowanie, a treść złożonych oświadczeń wywołała fałszywe przekonanie, że powódka prowadzi działalność gospodarczą od 9 czerwca 2008 roku, a więc od daty wskazanej w zaświadczeniu o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej,

f) bezpodstawne przyjęcie przez Sąd pierwszej instancji za zrozumiałe wpisywanie w treści biznesplanu w części F, Fl, F2, F3 wartości dopiero od 2008 roku, z wpisaniem zer do rubryk dotyczących lat 2006 i 2007, pomimo osiągnięcia w tych latach przychodów oraz faktycznego przepływu środków pieniężnych (a więc danych nieprawdziwych w świetle ustalonych okoliczności faktycznych), skoro decydującym w ocenie sądu dla zakwalifikowania powódki jako przedsiębiorcy do działania 1.1 miała być data wpisania jej działalności gospodarczej a część finansowa biznesplanu istotna jest dla oceny innych kryteriów w tym techniczno – ekonomicznych (zdaniem skarżącego zapis o wielu latach w prognozie sprzedaży odnosił się do pracy powódki w Instytucie Stomatologii, natomiast w opisie planowanego projektu, w charakterystyce działalności przedsiębiorstwa i w opisie potencjału wnioskodawcy powódka podała jedynie, że Indywidualna (...) to firma, która zgodnie z wpisem do ewidencji działalności gospodarczej rozpoczęła swoją działalność w czerwcu 2008 roku, ale jej właścicielka posiada dużą praktykę w branży, nie wskazując na prowadzenie przez wiele lat praktyki stomatologicznej),

3. naruszenie art. 227 k.p.c. oraz art. 299 k.p.c. przez oddalenie wniosku dowodowego o przesłuchanie stron, co doprowadziło do wydania orzeczenia o uwzględnieniu powództwa bez możliwości zweryfikowania twierdzeń powódki – osoby, która podpisywała się pod oświadczeniami zawartymi we wniosku o dofinansowanie oraz w załącznikach, zaś wskazywana przez pełnomocnika pozwanego osoba – I. B., pełniąca obecnie funkcję Dyrektora (...) Agencji (...) w L., w czasie przeprowadzania konkursu, w ramach którego dofinansowanie otrzymała powódka oraz w okresie, gdy podejmowana była decyzja o rozwiązaniu z powódką umowy o dofinansowanie, pełniła funkcję zastępcy dyrektora w pionie Oddział Oceny (...) oraz Oddziału Kontroli, a więc komórek organizacyjnych bezpośrednio związanych z podejmowanymi w odniesieniu do powódki decyzjami.

Zdaniem skarżącego powyższe uchybienia proceduralne spowodowały, że Sąd pierwszej instancji błędnie ustalił stan faktyczny, pominął całkowicie specyfikę zasad udzielania pomocy publicznej i uznał, iż decydujące i jedyne znaczenie dla zakwalifikowania powódki do działania 1.1 ma data uzyskania wpisu do ewidencji działalności gospodarczej, pomijając całkowicie zastrzeżenie związane z zakazem prowadzenia działalności gospodarczej przez okres dłuższy niż 24 miesiące przed dniem złożenia wniosku oraz dokonując interpretacji nie uwzględniającej celu działania 1.1 (...) na lata 2007 – 2013 oraz celów działania 1.2, które to działania miały się uzupełniać, a co za tym idzie poczynił błędne ustalenia, że powódka złożyła prawdziwe oświadczenia w treści dokumentacji aplikacyjnej zarówno w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej oraz w zakresie sytuacji finansowej w latach 2008, 2007 i 2006 we wniosku o dofinansowanie, biznesplanie oraz w oświadczeniu MSP. Ponadto błędnie przyjęto, że nastąpił brak podstawy do rozwiązania przez pozwanego umowy o dofinansowanie z powódką, a powódka nie miała obowiązku zwrotu na rzecz pozwanego otrzymanego dofinansowania.

W konsekwencji Sąd Rejonowy nieprawidłowo zastosował art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 1 k.c., przyjmując, iż powódka uprawniona jest do żądania od pozwanego zwrotu spełnionego na jego rzecz nienależnego (nie mającego podstawy prawnej) świadczenia.

Pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części uwzględniającej powództwo przez oddalenie powództwa w całości, a także o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu Lublin – Zachód w Lublinie do ponownego rozpoznania.

Na rozprawie odwoławczej w dniu 28 listopada 2012 roku pozwany podniósł również zarzut niedopuszczalności sądowej, wnosząc o odrzucenie pozwu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie postanowieniem z dnia 12 grudnia 2012 roku Sąd Okręgowy przedstawił Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne następującej treści:

1. czy dopuszczalna jest droga sądowa w sprawie o zwrot świadczenia spełnionego tytułem zwrotu dofinansowania, jako środków pobranych nienależnie w rozumieniu art. 211 i art. 145 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 roku, Nr 249, poz. 2104, ze zm.), w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 8 grudnia 2006 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2006 roku, Nr 249, poz. 1832), w związku z art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 157, poz. 1241, ze zm.),

a w razie pozytywnej odpowiedzi na pytanie 1.:

2. czy sąd powszechny jest uprawniony do stwierdzenia istnienia zobowiązania do zwrotu dofinansowania, jako środków pobranych nienależnie w rozumieniu art. 211 i art. 145 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 roku, Nr 249, poz. 2104, ze zm.), w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 8 grudnia 2006 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2006 roku, Nr 249, poz. 1832), w związku z art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 157, poz. 1241, ze zm.).

Postanowieniem z dnia 21 marca 2013 roku, sygn. III CZP 9/13, Sąd Najwyższy odmówił podjęcia uchwały.

Z uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego wynika, że nie uznał wątpliwości Sądu Odwoławczego za poważne w rozumieniu art. 390 § 1 k.p.c., wskazując zarazem, że utrwalone jest stanowisko, iż droga sądowa jest zawsze dopuszczalna wtedy, gdy powód opiera swoje roszczenie procesowe na zdarzeniach prawnych, które mogą stanowić źródło stosunków cywilnoprawnych. Właściwość sądu powszechnego nie musi wynikać z pozytywnej normy i wystarcza brak regulacji ustawowej przekazującej sprawę innemu sądowi. Sąd Najwyższy zwrócił też uwagę, że w orzecznictwie pojawiają się wypowiedzi o możliwości wyboru przez stronę drogi postępowania administracyjnego i sądownoadministracyjnego bądź drogi postępowania przed sądem powszechnym, łagodzące dotychczasowy dychotomiczny podział kompetencji między tymi sądami.

Strony procesu nawiązały umownie stosunek cywilnoprawny, określający ich prawa i obowiązki związane z udzieleniem powódce dofinansowania. Sąd Najwyższy podkreślił, że sposób uregulowania tych zagadnień został pozostawiony prawu krajowemu, a prawo krajowe przewiduje etap administracyjny w zakresie rozpoznania wniosku o dofinansowanie i przyznania dotacji, a także drugi cywilnoprawny etap dotyczący udzielenia dofinansowania, w którym podstawą praw i obowiązków stron jest zawarta umowa.

Sąd Najwyższy podkreślił, że pozwany złożył oświadczenie o rozwiązaniu umowy na podstawie jej postanowienia § 20 ust. 3 lit. f) oraz wezwał powódkę do zwrotu wypłaconych kwot wraz z odsetkami, nie wydając żadnej decyzji administracyjnej. Sąd Najwyższy zauważył, że obie strony miały możliwość wyboru drogi rozstrzygnięcia sporu w przedmiocie zwrotu dotacji. Skoro doszło do zastosowania trybu przewidzianego umową i nie wydano decyzji administracyjnej, nie mają zastosowania przepisy wymienione w art. 211 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 roku o finansach publicznych.

Rozpoznając apelację w pierwszej kolejności należy odnieść się do wniosku ewentualnej apelacji o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji podlegałby uchyleniu i przekazaniu sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania tylko w razie stwierdzenia nieważności postępowania, nierozpoznania istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymagałoby przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (art. 386 § 2 i § 4 k.p.c.). W sprawie nie zachodziły tego rodzaju okoliczności.

Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (tak np. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 marca 2004 roku, sygn. I CK 505/03, Monitor Spółdzielczy 2004/6/45).

Ani ewentualne błędy w ustaleniach faktycznych, ani błąd w podciągnięciu konkretnego stanu faktycznego pod abstrakcyjny stan faktyczny zawarty w normie prawnej rozpatrywany w ramach podstawy naruszenia prawa materialnego przez niewłaściwe jego zastosowanie lub błędną jego wykładnię prowadzącą do zastosowania przepisu prawa, który nie powinien być zastosowany, bądź niezastosowania przepisu prawa, który powinien być zastosowany, nie są równoznaczne z nierozpoznaniem istoty sprawy (por. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 października 2003 roku, sygn. I CK 204/02, Lex nr 232813).

Akceptując wywody Sądu Najwyższego zawarte w uzasadnieniu postanowienia z dnia 21 marca 2013 roku nie można też podzielić zarzutu pozwanego, że w sprawie nie jest dopuszczalna droga sądowa, który – w razie zasadności – skutkowałby uchyleniem zaskarżonego wyroku i odrzuceniem pozwu (art. 386 § 3 k.p.c. w zw. z art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c.). Zbędne jest w tym zakresie powtarzanie argumentów przywołanych przez Sąd Najwyższy.

Powódka oparła swoje roszczenie na zdarzeniu związanym z łączącą strony umową (stosunkiem cywilnoprawnym), wywodząc, że oświadczenie woli pozwanego o rozwiązaniu umowy było nieskuteczne, a skoro tak, nie istniała podstawa prawna do zwrotu przez powódkę pozwanemu udzielonego dofinansowania wraz z naliczonymi odsetkami w wysokości jak od zaległości podatkowych, przy czym w niniejszej sprawie dochodziła jedynie zwrotu części uiszczonych odsetek.

Rozstrzygnięcie sporu wymaga zatem oceny, czy pozwany skutecznie rozwiązał z powódką umowę z dnia 19 grudnia 2008 roku, a mianowicie czy można stwierdzić, że powódka złożyła podrobione, przerobione lub stwierdzające nieprawdę dokumenty w celu uzyskania dofinansowania w ramach tej umowy.

Sąd Rejonowy w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia o żądaniu powódki poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne i ocenił dowody zgodnie z dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy przyjmuje te ustalenia faktyczne za własne.

Skuteczne podniesienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, jedynie bowiem to może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Jeżeli wnioski wyprowadzone przez sąd orzekający z zebranego materiału dowodowego są logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, ocena tego sądu nie narusza przepisu art. 233 § 1 k.p.c. i musi się ostać, choćby z materiału tego dawały się wysnuć również wnioski odmienne. Tylko wówczas, gdy brakuje logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych związków przyczynowo – skutkowych, przeprowadzona przez sąd orzekający ocena dowodów może być skutecznie podważona (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2005 roku, sygn. IV CK 122/05, Lex nr 187124).

Przez ustalenia faktyczne w ścisłym znaczeniu tego pojęcia rozumieć należy stwierdzenia dotyczące określonych okoliczności (wydarzeń), mających miejsce w określonym miejscu i czasie.

Słusznie podkreślił Sąd Rejonowy, że treść dokumentów złożonych przez strony nie była w żaden sposób kwestionowana. Analiza stanu faktycznego niniejszej sprawy wskazuje, że sporna między stronami była jedynie jedna istotna okoliczność faktyczna, a mianowicie to, czy miała miejsce rozmowa telefoniczna I. G. z nieznaną osobą pracującą na infolinii (...) w obecności M. M., A. M. i A. G. i jakie wówczas informacje otrzymała I. G..

W pozostałym zakresie spór między stronami nie dotyczył istotnych faktów, bowiem nie budziło wątpliwości to, że powódka M. M. prowadziła prywatną praktykę stomatologiczną od 1999 roku, a wpis do ewidencji działalności gospodarczej uzyskała w dniu 9 czerwca 2008 roku, jak również to, w jaki sposób wypełniła wniosek o dofinansowanie i jego załączniki. Strony różniły się natomiast w interpretacji treści oświadczeń powódki znajdujących się w tej dokumentacji, a w powiązaniu ze spornym faktem przywołanej wyżej rozmowy telefonicznej, w ocenie tego, czy powódka złożyła podrobione, przerobione lub stwierdzające nieprawdę dokumenty w celu uzyskania dofinansowania w rozumieniu art. 20 ust. 3 lit. f) umowy stron, przy czym w niniejszej sprawie w grę wchodzi jedynie trzecia z tych przesłanek (złożenie stwierdzających nieprawdę dokumentów), bowiem pozwany nie podnosił, że powódka podrobiła lub przerobiła jakieś dokumenty. Są to okoliczności leżące już w sferze wykładni umowy stron i jej oceny prawnej a także oceny skuteczności oświadczenia woli pozwanego o rozwiązaniu umowy.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy dając wiarę zeznaniom świadków I. G., A. G. i A. M. co do zaistnienia faktu rozmowy telefonicznej z bliżej nieokreślonym pracownikiem obsługującym infolinię (...) nie przekroczył granic swobodnej oceny dowodów. Sama okoliczność, że można u tych osób dopatrzeć się zainteresowania określonym wynikiem procesu, nie jest wystarczającą przesłanką odmówienia im wiarygodności.

Zeznania te, wbrew wywodom apelującego, w swej zasadniczej i istotnej części są zbieżne, spójne i logiczne. Sama okoliczność, że świadkowie w różny sposób opisywali datę zgłoszenia się powódki do biura małżonków G. i przeprowadzonej wówczas rozmowy telefonicznej z pracownikiem (...), nie świadczy o tym, że są to zeznania nieprawdziwe. Należy mieć na uwadze, że świadkowie zeznawali po upływie około 3 lat od zdarzenia i nie można od nich wymagać, aby dokładnie i jednoznacznie zapamiętali datę zdarzenia oraz w sposób identyczny zapamiętali drugorzędne okoliczności. Z ich relacji wynika, że spotkanie i przedmiotowa rozmowa telefoniczna musiały mieć miejsce już po ogłoszeniu o konkursie przez (...), a więc po dniu 28 lipca 2008 roku, gdyż dopiero wówczas znane były m. in. Szczegółowy opis osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa L. na lata 2007 – 2013, zawierający kryteria, jakie muszą spełniać przedsiębiorstwa ubiegające się o wsparcie. Dopiero wówczas mogła powstać wątpliwość, której wyjaśnieniu miała służyć przedmiotowa rozmowa telefoniczna, a mianowicie, czy powódka powinna ubiegać się o wsparcie z działania 1.1 dla nowo powstałych przedsiębiorstw czy też o wsparcie z działania 1.2 dla przedsiębiorstw działających dłużej niż 2 lata. Wprawdzie A. M. wskazał, że spotkanie miało miejsce w okresie czerwca – lipca 2008 roku, ale dodał, że dokładnej daty nie pamięta. Spotkanie to (a zatem i rozmowa telefoniczna) miały miejsce w lecie 2008 roku, po dniu 28 lipca 2008 roku, kiedy znane były już warunki konkursu, a powódka zastanawiała się nad złożeniem swojego wniosku o wsparcie. Z zeznań I. G. nie można wyciągać wniosku, że rozmowa telefoniczna miała miejsce przed ogłoszeniem konkursu. Z jej wypowiedzi, iż знаła zapisy w obecnym dokumencie programów regionalnych, kto może wnioskować o dofinansowanie z działań 1.1 i 1.2 i z tego względu podjęto decyzję, aby zadzwonić do punktu informacyjnego (k. 366) wynika logicznie, że spotkanie miało miejsce po ogłoszeniu konkursu, skoro znane były jego kryteria.

Logiczne są też wypowiedzi świadków, że w sytuacji powódki, która prowadziła prywatną praktykę stomatologiczną od 1999 roku, ale zarejestrowała tę działalność w ewidencji działalności gospodarczej w dniu 9 czerwca 2008 roku (k. 37), wątpliwości wzbudził zapis w dokumentacji konkursowej określający podmioty uprawnione do ubiegania się o dofinansowanie o następującej treści „mikroprzedsiębiorstwa, które rozpoczęły działalność (dzień uzyskania wpisu do ewidencji lub wpisu do rejestru przedsiębiorców) nie wcześniej niż 24 miesiące przed dniem złożenia wniosku”. W instrukcji wypełnienia wniosku podano, że wiersz „data rozpoczęcia działalności przez wnioskodawcę” należy wypełnić z rozwijanego kalendarza i za dzień rozpoczęcia działalności gospodarczej w przypadku przedsiębiorstw przyjmuje się dzień wpisu do ewidencji działalności gospodarczej lub dzień wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym, a w przypadku spółki cywilnej – dzień wydania zaświadczenia o numerze NIP (k. 156).

Tak sformułowany wymóg wskazywał na formalne kryterium oceny, czy mikroprzedsiębiorstwo jest nowopowstałym. Dodać też trzeba, że gramatycznie słowo „nowopowstały” oznaczałoby podmiot, który powstał w ostatnim okresie czasu i podmiot działający na rynku od dwóch lat za taki uznawany by nie był. Pamiętać też należy o tym, że powódka mogła ubiegać się o dofinansowanie z działania 1. 1 bądź z działania 1. 2. Pozwany nie podnosił, ani nie wykazywał, że powódka nie uzyskalaby wsparcia z działania 1.2 bądź ubieganie się o wsparcie z działania 1.1 dawało jej – w przeciwieństwie do wsparcia z działania 1.2 – bardzo dużą pewność uzyskania dofinansowania i jego określonej wysokości. Poza sporem też jest, że powódka wykorzystwała udzielone jej dofinansowanie w prawidłowy sposób i należycie to udokumentowała (protokół kontroli Urzędu Kontroli Skarbowej w L. oraz wynik kontroli – k. 106 – 121), a jedynie stwierdzono, że cel projektu nie był zgodny z celem działania 1.1.

Należy zwrócić uwagę, że wymagania konkursowe, treść wniosku z załącznikami, jak również sposób oceny wniosku (znajdujące się w aktach sprawy), są procedurami bardzo sformalizowanymi, weryfikacji formalnej wniosków dokonywały niezależnie dwie osoby, a podmioty były wzywane do usunięcia najmniejszych braków i błędów (np. k. 75 – brak numeracji załącznika).

W świetle tych okoliczności wątpliwość osób mających przygotować wniosek, powódki i jej męża co do tego, z którego działania powinna ubiegać się o dofinansowanie, należy uznać za rzeczywistą a nie podniesioną wyłącznie na użytek niniejszego procesu, tym bardziej, że z założenia oba działania dotyczyły nie pokrywającego się kręgu przedsiębiorstw („nowopowstałych” i działających dłużej), przy czym – jak to już wyżej wskazano – samo kryterium czasowe było formalne (dwa lata) i w dodatku dookreślone poprzez odwołanie się do wpisu do określonego rejestru. Sąd Okręgowy zgadza się z wywodami skarżącego co do tego, że wpis do ewidencji działalności gospodarczej ma charakter deklaracyjny i działalność taką należy uznać za prowadzoną (a osobę ją prowadzącą za przedsiębiorcę) także w razie faktycznego jej prowadzenia przed datą wpisu, tym niemniej zapisy dokumentacji konkursowej mogłyby wykluczyć z ubiegania się o dofinansowanie z działania 1.2 podmioty, które uzyskały wpis do ewidencji działalności gospodarczej w ciągu ostatnich dwóch lat, bowiem instytucja pośrednicząca II stopnia ((...)) mogłaby uznać, że jest to podmiot spełniający formalne kryterium ubiegania się o dofinansowanie z działania 1.1, tym bardziej, że załącznikiem do wniosku był oryginał aktualnego dokumentu rejestrowego wnioskodawcy (k. 36 – 37).

Zgodzić się należy również ze skarżącym co do ogólnego wniosku, że podmioty realizujące działania z zakresu udzielanej pomocy publicznej z udziałem środków europejskich powinny czuwać nad tym, aby działania te wspierały założone cele i ich wymagania nie były obchodzone w sposób formalny. Podkreślić jednak należy, że to (...) sformułował w ogłoszeniu i w dokumentacji konkursowej kryteria ubiegania się o dofinansowanie z określonych działań z odwołaniem się wyłącznie do kryterium formalnego, a jak to już wyżej wskazano – formalna strona wniosków o dofinansowanie podlega szczegółowej weryfikacji. Tym samym nie można czynić powódce (i osobom przygotowującym jej wniosek) zarzutu z tego, że powstała u niej (u nich) wątpliwość co do tego, o środki z jakiego działania powódka powinna się ubiegać, a w konsekwencji podjęła czynność zmierzającą do usunięcia tej wątpliwości i postąpiła zgodnie z udzielonymi jej informacjami.

Pozwany przywołuje w apelacji fragment zeznań A. G., z którego wynika, że współpracował on z grupą stomatologów, ale nie wynika z tego, aby inne osoby prowadzące praktykę stomatologiczną znajdowały się w analogicznej sytuacji jak powódka (kwestia daty wpisu do ewidencji działalności gospodarczej) i aby w ich wypadku przygotowano wnioski o dofinansowanie z działania 1.2, względnie, aby w wyniku tej współpracy A. G. miał wiedzę, że powódka nie powinna ubiegać się o dofinansowanie z działania 1.1. Pozwany nie sformułował ani nie wykazał takiego twierdzenia.

Sąd Rejonowy bynajmniej nie uznał za niewiarygodne zeznań świadka D. D. opisującej zadania Punktu Informacyjnego (...), aczkolwiek nie wypowiedział się wprost co do tego dowodu. Nie negując tego, że punkt informacyjny nie prowadzi doradztwa i nie diagnozuje stanu faktycznego, założeniem funkcjonowania tej jednostki jest, że ma ona wyjaśniać wątpliwości osób, które zamierzają ubiegać się o dofinansowanie (co do rodzaju dokumentów, jakie należy złożyć, sposobu ich wypełnienia itp.). Z zeznań I. G. (k. 366v), A. G. (k. 367v) i A. M. (k. 400) wynika właśnie, że osoba udzielająca odpowiedzi przeczytała dokładnie to, co było w ogłoszeniu i w wytycznych dla wnioskodawcy oraz na tej podstawie udzieliła odpowiedzi, że istotna jest data wpisu do ewidencji działalności

gospodarczej i od tej daty należy podawać wszelkie dane (np. finansowe). Wprawdzie rozmowę prowadziła wyłącznie I. G., ale odbywała się ona w obecności świadków, którzy słyszeli pytania, a I. G. zrelacjonowała im odpowiedzi. Nie można też uznać, że I. G. wprowadziła w błąd pracownika punktu informacyjnego (taki zarzut nie był stawiany), gdyż jej pytania były jednoznaczne i dotyczyły również sposobu wypełniania dokumentów finansowych, a sama pytająca zawodowo zajmowała się pomocą w przygotowywaniu takich wniosków i orientowała się w tej materii.

Chybiony jest zarzut przekroczenia granic swobodnej oceny dokumentu – tj. protokołu kontroli przeprowadzonej przez Urząd Kontroli Skarbowej w L.. Zgodzić się należy ze skarżącym, że jest to dokument urzędowy, został sporządzony w ramach ustawowych kompetencji i korzysta z domniemania prawdziwości (art. 252 k.p.c. a nie omyłkowo powołany w apelacji art. 242 k.p.c.). Sąd Rejonowy wiarygodności tego dokumentu i jego ustaleń nie kwestionował. Sąd Rejonowy nie stwierdził również, aby powódka rzeczywiście należała do kręgu podmiotów, do których skierowano wsparcie z działania 1.1. Wprawdzie można by taki wniosek wyciągnąć z błędnego poglądu tego Sądu, jakoby powódki nie można uznać za przedsiębiorcę przed dniem 9 czerwca 2008 roku (co zostanie rozwinięte niżej), ale w istocie Sąd Rejonowy wypowiedział się tylko co do tego, że nie można stwierdzić, aby powódka podała w dokumentach nieprawdę w rozumieniu § 20 ust. 3 lit. f) umowy stron.

Sąd Okręgowy aprobuje wywód skarżącego, że celem działania 1.1 było wsparcie nowo powstałych mikroprzedsiębiorstw dla zwiększenia zdolności inwestycyjnej w początkowym okresie funkcjonowania mikroprzedsiębiorstw realizujących projekty na terenie województwa (...), zdolności utrzymania się na rynku i ich rozwoju (cel i uzasadnienie działania), a powódka prowadząca praktykę stomatologiczną od około 10 lat temu celowi nie odpowiadała. Na etapie oceny wniosku o dofinansowanie okoliczności te prowadzić powinny do nieudzielenia powódce dofinansowania w ramach działania 1.1, aczkolwiek w razie sporu kwestia ta rozstrzygana byłaby w postępowaniu administracyjnym, zaś dokumentacja konkursowa nie była w tym zakresie sformułowana jednoznacznie (omówione wyżej kryterium czasowe rozpoczęcia działalności gospodarczej).

Skoro jednak doszło do udzielenia dofinansowania i zawarcia umowy z podmiotem, który celu nie spełniał, rozwiązanie umowy może nastąpić tylko w wypadku stwierdzenia przesłanek określonych w § 20 umowy i tego dotyczył niniejszy proces, w szczególności zagadnienia, czy można stwierdzić, że powódka złożyła „stwierdzające nieprawdę dokumenty w celu uzyskania dofinansowania w ramach umowy”, gdyż na tę przesłankę powołał się pozwany składając oświadczenie woli o rozwiązaniu umowy bez wypowiedzenia.

Sposób reakcji powódki na zastrzeżenia powstałe w wyniku kontroli mających miejsce w 2010 roku nie świadczy o tym, że twierdzenie o rozmowie telefonicznej z pracownikiem (...) zostało sformułowane wyłącznie na użytek korzystnego wyniku procesu i znacznie później.

Istotnie, w piśmie datowanym na dzień 6 września 2010 roku powódka odnosiła się jedynie do sposobu przeprowadzenia kontroli oraz do jej wyniku, ale już w kolejnym piśmie, miesiąc później, tj. 8 października 2010 roku, powódka podniosła też, że przeprowadzono w tym przedmiocie rozmowę telefoniczną z osobą dyżurującą w punkcie informacyjnym (k. 146). Nie jest nielogiczne i niewiarygodne to, że w pierwszej kolejności w reakcji na niekorzystny rezultat kontroli, osoba kontrolowana podnosi zarzuty natury formalnej co do przebiegu kontroli i kwestionuje sam jej wniosek odwołując się do dokumentacji konkursowej, a w kolejnym piśmie dodatkowo uzasadnia działanie w dobrej wierze, w oparciu o dokumentację konkursową i udzielane informacje. Ponadto powódka przekonująco zeznała (nagranie z rozprawy z dnia 28 listopada 2012 roku od 27'30”), że jej pierwszą, ustną reakcją na informację o wątpliwościach było odwołanie się do odbytej rozmowy telefonicznej. Mówiła też o tym na spotkaniu z przedstawicielami pozwanego w sierpniu 2010 roku, czemu pozwany nie zaprzeczył. Pozwany mógł wdrożyć system rejestracji nagrań rozmów przeprowadzanych przez punkt informacyjny, jak to ma miejsce w instytucjach finansowych, co pozwoliłoby uniknąć wątpliwości co do zakresu udzielanych przez (...) informacji i pouczeń.

Przedmiotem niniejszego procesu nie jest ustalenie, jaki był rzeczywisty cel działania 1.1 i do jakich podmiotów zostało ono skierowane, gdyż dane te wynikają z dokumentacji konkursowej, a w razie sporu o udzielenie dofinansowania byłyby to okoliczności rozstrzygane w postępowaniu administracyjnym. Jak to już wyżej wskazano, Sąd Okręgowy

nie neguje tego, że cel działania jest istotnym elementem oceny wniosku i powódka tego kryterium obiektywnie nie spełniała, natomiast nie jest to podstawa do rozwiązania z nią umowy o dofinansowanie.

Bez znaczenia dla wyniku procesu mają okoliczności podnoszone przez strony co do zależności kontroli prowadzonych u powódki przez Urząd Kontroli Skarbowej w L. i przez (...), w szczególności kwestionowane w apelacji ustalenie, że kontrola (...) została przedłużona ze względu na ustalenia kontroli Urzędu Kontroli Skarbowej w L.. Należy przyznać rację skarżącemu co do tego, że przedłużenie kontroli (...) nastąpiło przed sporządzeniem protokołu kontroli przez Urząd Kontroli Skarbowej w L., aczkolwiek zbieżność czasowa obu kontroli może wskazywać, że pracownicy (...) pozyskali informacje o wątpliwościach co do spełniania przez powódkę celu działania 1.1. od pracowników Urzędu Kontroli Skarbowej w L.. Należy jednak stwierdzić, że niezależnie od tego, czy (...) wykryłyby jakieś nieprawidłowości w wyniku samodzielnej kontroli, czy też uzyskałyby o nich wiedzę w wyniku działania innych organów administracji publicznej, mogłyby stać się one podstawą rozwiązania umowy bez wypowiedzenia, jeżeli okoliczności te odpowiadałyby przesłankom określonym w § 20 ust. 3 umowy.

Sąd Okręgowy nie uważa również za dowolne ustalenia Sądu Rejonowego, że powódka nie ukrywała przed pozwanym prowadzenia indywidualnej praktyki stomatologicznej wiele lat przed datą złożenia wniosku o dofinansowanie.

We wniosku jako datę rozpoczęcia działalności gospodarczej wskazała datę wpisu do ewidencji działalności gospodarczej, co wynikało z przywołanej wyżej instrukcji wypełniania wniosku i do tej okoliczności odnosiła się również wskazując, że „Indywidualna (...)to firma, która zgodnie z wpisem do ewidencji działalności gospodarczej rozpoczęła swoją działalność w czerwcu 2008 roku”. W innym miejscu podała jednak również, że „właścicielka firmy od wielu lat pracuje w Instytucie Stomatologii (co daje znajomość rynku i bazę własnych pacjentów) prowadząc jednocześnie prywatną praktykę stomatologiczną. Właśnie na bazie prywatnej praktyki stomatologicznej, która przyjmowała pacjentów raz w tygodniu, w czerwcu 2008 roku powstała firma (...)””. Obie te informacje zostały podane w kilku miejscach dokumentacji konkursowej, a zatem osoby oceniające wniosek nie powinny mieć trudności z zapoznaniem się z ich treścią. Nie można przywiązywać w tym zakresie nadmiernej wagi do tego, że określony wpis znalazł się w tej a nie w innej rubryce, skoro treść pozwalała ustalić, że od wielu lat (tj. więcej niż 2) M. M.prowadziła prywatną praktykę stomatologiczną (nawet jeżeli dany zapis w rubryce miał na celu wykazanie doświadczenia). Z kolei w innej rubryce powódka wskazała, że „Firma posiada doskonałe rozpoznanie rynku usług medycznych z racji komercyjnego prowadzenia działalności w tym sektorze gospodarki od kilku lat”.

Wbrew wywodom apelującego pojęcie „wiele lat” należy odnosić zarówno do pracy powódki w Instytucie Stomatologii jak i do prowadzenia praktyki stomatologicznej, skoro pomiędzy oboma częściami zdania brak jest przecinka i innego okolicznika czasu.

Skarżący obecnie odwołuje się do kryteriów funkcjonalnych i wywodzi, że kryteria nie powinny być obchodzone z przyczyn formalnych, a wsparcie powinno trafić do faktycznie nowopowstałych przedsiębiorstw, które borykają się z barierami wejścia na rynek i utrzymania się na rynku. Tymczasem już z przywołanych zapisów wynikało, że powódka kontynuuje taką samą działalność i nie boryka się z bariery wejścia na rynek, skoro wcześniej prowadziła prywatną praktykę stomatologiczną. Rozwijając wywód pozwanego należy stwierdzić, że wsparcie dla nowopowstałych przedsiębiorstw nie powinno również trafiać do podmiotów, które od wielu lat prowadzą działalność gospodarczą w określonym zakresie, a jedynie w celu uzyskania dofinansowania zmieniły jej formę (np. osoby prowadzące dotychczas w tym samym miejscu samodzielne praktyki stomatologiczne założyły spółkę cywilną, czy doszło do krótkotrwałego zaprzestania działalności gospodarczej i jej wyrejestrowania itp.). Tymczasem w zapisach dokumentacji konkursowej widoczne jest, że pozwany sformułował kryteria czysto formalnie, odwołując się do określonych zdarzeń, które niekoniecznie świadczą o powstaniu nowego przedsiębiorstwa. Można wnosić, że miało to na celu ujednoczenie i ułatwienie oceny przedsiębiorstw ubiegających się o wsparcie, jednakże niejednoznaczność kryterium spowodowała, że powódka – zgodnie z udzielonymi jej informacjami – ubiegała się o dofinansowanie z działania 1.1 zamiast z działania 1.2 i wypełniła dokumentację konkursową w narzucony jej sposób, także podając dane finansowe tylko od daty wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. Nie można zatem przyjąć, że to powódka wywołała u oceniających fałszywe przekonanie, że prowadzi działalność gospodarczą dopiero od czerwca 2008 roku,

skoro dostosowała się ona do wymagań stawianych w dokumentacji konkursowej, a oceniający nie ustalali w żaden sposób, czy rzeczywiście przedsiębiorstwo jest nowo powstałe.

Sąd Rejonowy uznał za wiarygodne zeznania świadków P. M., R. G. i K. L. co do metodologii oceny wniosków i Sąd Okręgowy tę ocenę podziela. Należy jednak mieć na uwadze to, że powódka podała datę rozpoczęcia działalności gospodarczej zgodnie z instrukcją wypełniania wniosku i zgodnie z informacją udzieloną telefonicznie I. G. w punkcie informacyjnym (...). Zgodnie z tą informacją zostały także wypełnione dokumenty finansowe, tj. podano w nich dane dopiero od 2008 roku, wcześniej wpisując zera. Wbrew stanowisku apelującego słusznie Sąd Rejonowy uznał to za zrozumiałe, skoro bowiem powódka działała w przekonaniu, że dla pozwanego istotna jest data wpisu do ewidencji działalności gospodarczej jako kryterium daty rozpoczęcia działalności gospodarczej, logiczne jest, że podawane informacje finansowe miały za cezurę czasową tę datę.

Reasumując, nie można uznać, że osoba, która wypełnia dokumentację konkursową (m. in. wniosek o dofinansowanie, biznesplan, oświadczenie o statusie MSP) zgodnie z instrukcją i udzielonymi jej telefonicznie informacjami, nie podając danych z okresu wcześniejszego, składa stwierdzające nieprawdę dokumenty w celu uzyskania dofinansowania w rozumieniu § 20 ust. 3 lit. f) umowy. Ten zapis umowy wymaga bowiem umyślności działania beneficjenta, który składa dokumenty stwierdzające nieprawdę „w celu uzyskania dofinansowania”. Tymczasem powódka wypełniła dokumenty w przekonaniu, że stwierdzają one prawdę, kierując się instrukcją i udzielonym jej pouczeniem, w szczególności co do danych finansowych. Nie można w jej zachowaniu dopatrzeć się świadomego zamiaru uzyskania w ten sposób nienależnego dofinansowania, skoro mogła alternatywnie złożyć wniosek o analogiczne dofinansowanie z działania 1.2, a kierowała się udzielonymi jej informacjami.

Sąd Okręgowy uznał za celowe przesłuchanie stron, które zostało ograniczone do przesłuchania powódki, gdyż w imieniu strony pozwanej (jednostki samorządu terytorialnego) mogliby zostać przesłuchani jedynie członkowie zarządu województwa a nie dyrektor (...) (por. art. 300 k.p.c., tylko za Skarb Państwa sąd mógłby przesłuchać inną wskazaną osobę).

Sąd Odwoławczy w tym zakresie częściowo uwzględnił zarzut apelującego, iż Sąd Rejonowy niesłusznie oddalił ten wniosek dowodowy, gdyż zachodziły podstawy do przyjęcia, że dotychczasowe dowody nie wyjaśniły jednoznacznie wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy w rozumieniu art. 299 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c.

Dodatkowo pozwoliło to Sądowi Okręgowemu na bezpośrednie zapoznanie się z tym dowodem, a tym samym własną ocenę wiarygodności powódki. Jej zeznania w zakresie istotnych okoliczności są zbieżne z zeznaniami świadków I. G., A. G. i A. M. i z nimi spójne, a zarazem są one przekonujące i logiczne. Dowód ten (nagranie z rozprawy z dnia 28 listopada 2012 roku od 5'48" do 29'20") nie dostarczył natomiast podstaw do uzupełnienia ustaleń faktycznych o nowe okoliczności, gdyż powódka co do zasady potwierdziła okoliczności ujawnione wcześniej przeprowadzonymi dowodami z zeznań świadków.

W ustalonym prawidłowo stanie faktycznym, w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia, Sąd Rejonowy dokonał również prawidłowej oceny prawnej wywodząc, że nie została spełniona wskazana powódce w oświadczeniu woli z dnia 28 października 2010 roku przesłanka rozwiązania umowy, określona w § 20 ust. 3 lit. f) umowy.

W konsekwencji Sąd Rejonowy słusznie uznał, że strony nadal wiązała umowa o dofinansowanie z dnia 19 grudnia 2008 roku i nie było podstawy prawnej do żądania przez pozwanego od powódki zwrotu udzielonego dofinansowania wraz z odsetkami w wysokości jak od zaległości podatkowych, liczonymi od daty przekazania środków.

Powódka w odpowiedzi na wezwanie pozwanego spełniła świadczenie z zastrzeżeniem zwrotu (art. 411 pkt 1 k.c.), a zatem zasadnie na podstawie art. 410 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. domagała się w niniejszym procesie zasądzenia od pozwanego na jej rzecz części świadczenia, a mianowicie części uiszczonych odsetek w kwocie 10.000 zł.

Słusznie też Sąd Rejonowy przyjął, że na podstawie art. 481 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. powódka mogła żądać odsetek ustawowych za opóźnienie od tej kwoty po upływie 7 dni od daty doręczenia jej pozwu będącego wezwaniem do zapłaty.

Sąd Okręgowy nie podziela natomiast wyводу Sądu Rejonowego, że powódki nie można uznać za przedsiębiorcę przed dniem 9 czerwca 2008 roku. W tym zakresie rację ma skarżący wskazując, że w myśl art. 43¹ k.c. przedsiębiorcą jest m. in. osoba fizyczna prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową. Przywoływany przez Sąd Rejonowy art. 1a ust. 2 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 roku – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym wymagał zgłoszenia do ewidencji działalności gospodarczej także działalności wcześniej nie podlegającej obowiązkowi ewidencji.

Przepis art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej stanowi, że przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy jest m. in. osoba fizyczna wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą.

Także przepis art. 67 ustawy z dnia 2 lipca 2004 roku Przepisy wprowadzające ustawę o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2004 roku, Nr 173, poz. 1808, ze zm.) przewidywał, że przedsiębiorcy, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej nie mieli obowiązku uzyskania wpisu do ewidencji działalności gospodarczej, są obowiązani, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie tej ustawy, złożyć we właściwym organie ewidencyjnym zgłoszenie o dokonanie wpisu do tej ewidencji; dodatkowo art. 20 tej ustawy odpowiednio nowelizował ustawę z dnia 5 grudnia 1996 roku o zawodach lekarza i lekarza dentystry (Dz. U. z 2002 roku, Nr 21, poz. 204, ze zm.).

W świetle przywołanych wyżej unormowań należy stwierdzić, że wpis do ewidencji działalności gospodarczej ma charakter deklaracyjny i brak jego dokonania nie odbiera czynnościom przedsiębiorcy przymiotu działalności gospodarczej.

Prowadzenie działalności gospodarczej bez wymaganego zgłoszenia do ewidencji działalności gospodarczej jest wykroczeniem stypizowanym w art. 60¹ Kodeksu wykroczeń.

W ocenie Sądu Okręgowego fakt, że powódka – jak wyjaśniała nieświadomie – nie dopełniła obowiązku zgłoszenia do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej praktyki stomatologicznej, która początkowo nie wymagała takiego zgłoszenia, nie dowodzi jednak tego, że we wniosku o dofinansowanie umyślnie podała ona nieprawdę w celu uzyskania dofinansowania.

Wprawdzie pozwany utrzymuje, że formułując dokumentację konkursową nie mógł przewidzieć, że podmiot nie dopełni obowiązku zgłoszenia do ewidencji działalności gospodarczej, jednak stanowisko pozwanego w tym zakresie jest niespójne. Skoro bowiem pozwany – słusznie – odwołuje się do celu działania i podnosi, że nie powinno dochodzić do obchodzenia wymagań ze względów formalnych, ale istotne jest to, że wsparcie miało być udzielane nowopowstałym przedsiębiorstwom, aby ułatwić im pokonanie bariery wejścia na rynek i wspomóc rozwój, nie powinien formułować wspomnianego kryterium w sposób sformalizowany, z odwołaniem się wyłącznie do wpisu do określonego rejestru, co jak to już wyżej wskazano, niejednokrotnie oznaczało, że o pomoc mogłyby się ubiegać podmioty formalnie spełniające ten wymóg, a w rzeczywistości nie będące nowopowstałymi przedsiębiorstwami. Pamiętać przy tym należy, że czas prowadzenia działalności gospodarczej nie dyskwalifikowałby powódki całkowicie z możliwości ubiegania się o dofinansowanie (dotacje inwestycyjne), a jedynie powinna ona to uczynić w ramach innego działania – 1.2. Z tego punktu widzenia w niniejszej sprawie nie można zatem stwierdzić, aby dofinansowanie zostało udzielone w sytuacji, gdy w ogóle nie powinno ono mieć miejsca, a co najwyżej, że zostało ono udzielone w ramach nieodpowiedniego działania.

Sąd Rejonowy nie naruszył wskazanych w apelacji przepisów art. 29 ust. 1 i ust. 2 oraz art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Przepisy te określają zadania instytucji zarządzającej, instytucji pośredniczącej lub instytucji wdrażającej. Podkreślenia wymaga, że przedmiotem niniejszego postępowania

nie jest wiążąca ocena, czy powódka spełniała kryteria uzyskania dofinansowania w ramach działania 1.1 i czy powinna to dofinansowanie uzyskać, gdyż okoliczności te były badane w zorganizowanym przez pozwanego konkursie i co najwyżej na tym etapie mogły być przedmiotem postępowania administracyjnego, w tym administracyjno – sądowego. Niniejszy proces nie służy ponownej weryfikacji tych przesłanek przez sąd powszechny. Sąd powszechny – jak zauważył Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 21 marca 2013 roku – jest natomiast właściwy do oceny prawnej umowy zawartej przez strony i skuteczności oświadczenia woli pozwanego o rozwiązaniu tej umowy bez wypowiedzenia. Rozwiązanie to nie jest możliwe tylko z tej przyczyny, że zaistniały określone uchybienia w przeprowadzonym konkursie, a wyłącznie na podstawie przesłanek określonych w § 20 umowy. W tym zakresie pozycja obu stron jest równorzędna, są związane zawartą umową i żadna ze stron nie może rozwiązać umowy z innych względów niż określone w umowie i w mających do niej zastosowanie przepisach prawa materialnego. Sposób unormowania tych zagadnień został pozostawiony prawu krajowemu, a to wybrało jako właściwy sposób stosunek cywilnoprawny, toteż skarżący nie może poprzez odwołanie się do celu dofinansowania udzielonego w ramach działania 1.1 oraz do przepisów prawa europejskiego regulujących szeroko rozumiane zagadnienia udzielania pomocy publicznej, w tym ze środków europejskich, wywodzić, że istniały podstawy do rozwiązania umowy, skoro nie zostały spełnione przesłanki rozwiązania stosunku cywilnoprawnego czy to określone w umowie, czy to w przepisach prawa cywilnego.

Sąd Rejonowy dokonał prawidłowej wykładni umowy stron, w szczególności postanowienia § 20 ust. 3 lit. f) i nie naruszył art. 65 k.c. Trudno też dopatrzeć się tego, aby w niniejszej sprawie mogło dojść do naruszenia art. 5 k.c., tym bardziej, że powódka wykorzystała dofinansowanie w sposób zgodny z umową i w tym zakresie pozwany nie miał zastrzeżeń, zaś o analogiczne dofinansowanie mogła ubiegać się w ramach działania 1.2, toteż prowadzenie działalności gospodarczej dłużej niż 2 lata nie dyskwalifikowało jej ze starań o takie wsparcie, a co najwyżej uzasadniało wystąpienie o nie w ramach równoległego działania 1.2.

Błędnie skarżący uważa, że ocena prawna Sądu pierwszej instancji, podzielana w zasadniczej części przez Sąd Odwoławczy, oznacza, że nieokreślona osoba udzielająca informacji w punkcie informacyjnym przez dokonanie przez siebie interpretacji postanowień dokumentacji konkursowej zmieniła zasady ubiegania się o dofinansowanie w ramach działania 1.1, a skoro nie była ona uprawniona do reprezentowania pozwanego, doszło do naruszenia art. 39 k.c. Powtórzyć należy, że przedmiotem niniejszego procesu nie jest ponowna ocena, czy powódka spełniała kryteria uzyskania dofinansowania w ramach działania 1.1. i ponowna ocena jej wniosku o dofinansowanie, a tylko ocena, czy powódka złożyła stwierdzające nieprawdę dokumenty w celu uzyskania dofinansowania. Sąd Rejonowy rozpoznający niniejszą sprawę nie przyjął, że pracownik punktu informacyjnego (...) był uprawniony do dokonania merytorycznej zmiany kryteriów ogłoszonego przez (...) konkursu, ale jedynie stwierdził, że powódka wypełniła dokumenty zgodnie z ogłoszeniem, wytycznymi (instrukcją) i udzielonymi jej telefonicznie informacjami, a zatem nie można przyjąć, że podała nieprawdę w celu uzyskania dofinansowania. Nie mogło zatem dojść do naruszenia art. 39 k.c.

Sąd pierwszej instancji nie negował również odpowiedzialności pozwanego za zarządzanie programem operacyjnym oraz uprawnień audytowych Urzędu Kontroli Skarbowej w L., w szczególności wynikających z art. 60 i art. 62 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 roku ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. U. UE L.2006.210.25, ze zm.). Należy jednak odróżniać uprawnienia tych jednostek od praw i obowiązków obu stron wynikających z zawartej umowy o dofinansowanie i nie można przyjąć, aby z powołaniem się na kompetencje wynikające z przepisów prawa europejskiego możliwe było jednostronne rozwiązanie umowy w każdym przypadku, gdy zdaniem właściwej instytucji doszło do uchybień w udzieleniu dofinansowania. Gdyby tak było, ustawodawca krajowy nie przewidziałby w ogóle nawiązywania przez strony stosunku cywilnoprawnego (zawarcia umowy) w przedmiocie udzielenia dofinansowania, ale przewidział środki administracyjne zapewniające właściwej instytucji jednostronną, władczą możliwość kształtowania stosunku prawnego nawiązanego w następstwie udzielenia dofinansowania.

Wskazane w apelacji przepisy art. 16 ust. 2 pkt a) i ust. 3 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 roku ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006

ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu (...) (Dz. U. UE L.2006.371.1) stanowią, że audyty mają na celu weryfikację, czy operacja spełnia kryteria wyboru w ramach właściwego programu operacyjnego, została zrealizowana zgodnie z decyzją o dofinansowaniu oraz jest zgodna ze wszystkim warunkami dotyczącymi jej przeznaczenia, wykorzystania i zakładanych celów, a w przypadku gdy stwierdzone problemy wydają się mieć charakter systemowy i w związku z tym pociągają za sobą ryzyko dla innych operacji w ramach programu operacyjnego, instytucja audytowa zapewnia przeprowadzanie dalszego badania w tym, w razie potrzeby, z dodatkowymi audytami, w celu ustalenia skali problemów. Niezbędne działania zapobiegawcze i naprawcze podejmowane są przez właściwe podmioty. Przepisy te nie mogą zostać uznane za uprawniające pozwanego do rozwiązania umowy z powódką w ramach działań naprawczych. Ewentualne działania naprawcze muszą bowiem mieścić się w ramach uprawnień wynikających z danego stosunku prawnego, czyli w niniejszej sprawie mieć oparcie w umowie stron. Przepisy te mają przede wszystkim walor ogólniejszy i można z nich co najwyżej wywieść, że (...) formułując dokumentację konkursową oraz oceniając złożone wnioski o dofinansowanie powinien zwrócić większą uwagę na formułowanie jednoznacznych i adekwatnych do celu działania kryteriów naboru.

Art. 4 załącznika do Rozporządzenia Komisji (WE) nr 364/2004 z dnia 25 lutego 2004 roku zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 70/2001 i rozszerzającego jego zakres w celu włączenia pomocy dla badań i rozwoju (Dz. U. UE L.2004.63.22) dotyczy zasad podawania danych finansowych przedsiębiorstwa. Istotnie wynika z niego obowiązek podawania kwot z wcześniejszych okresów rocznych, aczkolwiek należy zauważyć, że ust. 3 tego przepisu przewiduje, że w przypadku nowoutworzonych przedsiębiorstw, których księgi finansowe jeszcze nie zostały zatwierdzone, dane, które mają zastosowanie, pochodzą z oceny dokonanej bona fide w trakcie roku finansowego, a więc w przypadku tej kategorii przedsiębiorstw przyjmuje się założenie, że są to przedsiębiorstwa powstałe w okresie ostatniego roku finansowego, podczas gdy działanie 1.1 zostało przez (...) skierowane do przedsiębiorstw działających nie dłużej niż 2 lata, jednakże z odwołaniem się do formalnego kryterium wpisu do właściwego rejestru. W sytuacji, gdy powódka dostosowała treść dokumentacji finansowej do tego kryterium, zgodnie z udzielonymi jej telefonicznie informacjami, nie można jej skutecznie zarzucić, że podała nieprawdę w celu uzyskania dofinansowania.

Skarżący nie sformułował żadnych zarzutów naruszenia prawa procesowego odnośnie rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Za wyjątkiem nieważności postępowania Sąd Odwoławczy nie ocenia poprawności zastosowania przepisów postępowania poza treścią zarzutów zawartych w apelacji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 roku, sygn. II CSK 400/07, Lex nr 371445, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 roku, sygn. III CZP 49/07, OSNC z 2008 roku, nr 6, poz. 55).

Z uwagi na powyższe apelacja pozwanego podlegała oddaleniu, a na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. należało zasądzić od pozwanego na rzecz powódki zwrot kosztów postępowania odwoławczego obejmujących wynagrodzenie pełnomocnika – adwokata w stawce minimalnej.

Z tych względów na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.